

Temat lekcji	Wymagania na oceny z historii w klasie I GM				
	dopuszczającą	dostateczną	dobrą	bardzo dobrą	celującą
		Uczeń spełnia wymagania edukacyjne na ocenę dopuszczającą, a ponadto:	Uczeń spełnia wymagania edukacyjne na oceny dopuszczającą i dostateczną, a ponadto:	Uczeń spełnia wymagania edukacyjne na oceny dopuszczającą, dostateczną i dobrą, a ponadto:	Uczeń spełnia wymagania edukacyjne na oceny dopuszczającą, dostateczną, dobrą, bardzo dobrą, potrafi samodzielnie formułować wnioski i wyrażać opinie, a ponadto:
Czym jest historia?	Uczeń: • wyjaśnia, czym zajmuje się historia, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: chronologia, era, wiek, cezura, historia, źródło historyczne, pradzieje, starożytność, • klasyfikuje źródła historyczne.	Uczeń: • wyjaśnia i stosuje pojęcia: średniowiecze, nowożytność, czasy współczesne, periodyzacja dziejów.	Uczeń: • określa chronologię wydarzeń, • określa ramy chronologiczne epok historycznych.	Uczeń: • wyjaśnia procesy przyczynowo-skutkowe, • potrafi korzystać ze źródeł historycznych i omówić ich rolę w procesie poznawania historii.	Uczeń: • potrafi ocenić rolę archeologii i nauk pomocniczych historii w odtwarzaniu procesów historycznych.
PRADZIEJE					

1. Afryka – kolebka ludzkości	Uczeń: • potrafi scharakteryzować początki dziejów człowieka współczesnego.	Uczeń: • wyjaśnia i stosuje pojęcia: paleolit, neolit, kultura, gatunek, ewolucja, <i>Homo habilis</i>, <i>Homo erectus</i>, australopitek, neandertalczyk, • wyjaśnia proces ewolucji gatunku ludzkiego.	Uczeń: • potrafi posługiwać się mapą, • umieszcza na osi czasu pojawienie się człowieka rozumnego i wskazuje na mapie etapy zasiedlenia przez niego Ziemi.	Uczeń: • rozumie i potrafi wyjaśnić znaczenie umiejętności posługiwania się mową, • wskazuje związki między zmianami klimatycznymi a zmianami warunków życia człowieka.	Uczeń: • zna argumenty przemawiające za teorią ewolucji i przeciw niej, • potrafi zinterpretować wyrażenie „pożegnanie z Afryką”.
2. Rewolucja neolityczna – od łowców-zbieraczy do pierwszych rolników	Uczeń: • dostrzega wpływ warunków naturalnych na życie i zajęcia ludzi, • wyjaśnia i posługuje się pojęciami: Żyzny Półksiężyc, rewolucja neolityczna, brąz, • potrafi wskazać korzyści, które przyniosło człowiekowi udomowienie dzikich zwierząt.	Uczeń: • rozumie i posługuje się pojęciami: epoka kamienna, zbieractwo, łowiectwo, koczownictwo, • wyjaśnia i posługuje się pojęciem: megality.	Uczeń: • rozumie zależności między środowiskiem naturalnym a warunkami życia człowieka, • potrafi porównać koczowniczy tryb życia z osiadłym, • potrafi scharakteryzować rozwój rolnictwa na terenie Europy.	Uczeń: • prezentuje i wyjaśnia zmiany, które towarzyszyły przejściu człowieka do gospodarki wytwórczej, • ocenia znaczenie osiadłego trybu życia dla dalszych dziejów ludzkości.	Uczeń: • wyjaśnia zasadność określenia „rewolucja” dla procesu, który zaszedł w epoce neolitu, • przedstawia przykłady świadomej ingerencji człowieka w środowisko, w którym żył.

STAROŻYTNOŚĆ

3. Cywilizacja mezopotamska	Uczeń: • potrafi wskazać położenie geograficzne Mezopotamii, • wyjaśnia i posługuje się pojęciami: rolnictwo irygacyjne, monarchia, państwo.	Uczeń: • wyjaśnia okoliczności powstania pierwszych miast jako centrów życia społecznego i kulturowego, • wyjaśnia i posługuje się pojęciami: <i>ziggurat</i>, rewolucja urbanistyczna, cywilizacja, imperium, ludy semickie.	Uczeń: • potrafi umiejscowić w czasie i przestrzeni historycznej starożytne cywilizacje i imperia Bliskiego Wschodu, • potrafi przedstawić główne zadania władzy w starożytnym państwie, • potrafi opisać rolę Sumerów w rozwoju pierwszych miast-państw.	Uczeń: • wyjaśnia znaczenie osiągnięć cywilizacyjnych Mezopotamii dla ludzkości.	Uczeń: • wyjaśnia znaczenie położenia geograficznego dla pierwszych państw, • wyjaśnia znaczenie warunków naturalnych dla pierwszych państw.
4. W państwie faraona	Uczeń: • potrafi wskazać na mapie terytorium starożytnego Egiptu, • potrafi opisać znaczenie i rolę faraonów w Egipcie, • wyjaśnia pojęcia: faraon, hieroglify, wezyr, kapłani, sarkofag, mumia, politeizm.	Uczeń: • potrafi scharakteryzować powstanie cywilizacji egipskiej, • wyjaśnia sposób budowania monumentalnych grobowców – piramid.	Uczeń: • potrafi scharakteryzować system wierzeń w Egipcie, • potrafi scharakteryzować strukturę społeczeństwa w Egipcie (faraon, urzędnicy, kapłani, chłopci).	Uczeń: • wyjaśnia, dlaczego w Egipcie balsamowano ciała zmarłych, • wyjaśnia rolę poszczególnych warstw społecznych w starożytnym Egipcie.	Uczeń: • wskazuje przyczyny potęgi Egiptu, • wskazuje przykłady udziału mieszkańców Egiptu w rozwoju cywilizacji.

5. Starożytny Izrael i religia monoteistyczna	Uczeń: • dzieli Biblię na Nowy i Stary Testament, • wyjaśnia pojęcia i terminy: niewola babilońska, prorocy, synagoga, • wskazuje na mapie Palestynę, omawia jej położenie geograficzne i warunki naturalne.	Uczeń: • wymienia główne zasady judaizmu, • potrafi wskazać i opisać podstawowe symbole judaizmu, • wyjaśnia pojęcie: szabas.	Uczeń: • potrafi wyjaśnić różnice między politeizmem a monoteizmem, • omawia historię Królestw Dawida i Salomona, • omawia dzieje Abrahama.	Uczeń: • potrafi analizować fragmenty Biblii, • rozumie narodowy charakter judaizmu.	Uczeń: • potrafi określić znaczenie Biblii jako źródła historycznego, • ocenia rolę Abrahama i Mojżesza w dziejach narodu żydowskiego.
6. Osiągnięcia pierwszych cywilizacji. Pismo i prawo w państwach Bliskiego Wschodu	Uczeń: • określa i opisuje znaczenie pisma i prawa w funkcjonowaniu państwa.	Uczeń: • potrafi rozróżnić pismo klinowe oraz pismo hieroglificzne i ideograficzne.	Uczeń: • przedstawia podstawową zasadę prawa Hammurabiego, • potrafi systematyzować wydarzenia według następstw w czasie.	Uczeń: • rozumie wpływ osiągnięć cywilizacyjnych starożytnego Wschodu na dalsze dzieje ludzkości.	Uczeń: • ocenia dorobek cywilizacji Bliskiego Wschodu.
7. Grecja i Morze Śródziemne – kolebka cywilizacji europejskiej	Uczeń: • wskazuje na mapie Grecję, omawia jej położenie geograficzne i warunki naturalne.	Uczeń: • wyjaśnia wpływ środowiska na gospodarkę starożytnej Grecji.	Uczeń: • charakteryzuje ustrój polityczny starożytnej Grecji.	Uczeń: • potrafi opisać wpływ na kulturę grecką kontaktów ze Wschodem.	Uczeń: • wskazuje czynniki jednoczące starożytnych Greków, • wyjaśnia, jaki wpływ na rozwój żeglugi miało

					położenie geograficzne Grecji.
--	--	--	--	--	--------------------------------

Temat lekcji	Wymagania na oceny				
	dopuszczającą	dostateczną	dobrą	bardzo dobrą	celującą
8. Polis – wspólnota obywateli	Uczeń: poprawnie posługuje się pojęciami: polis, hoplita, falanga, agora.	Uczeń: rozumie i potrafi wyjaśnić pojęcia: demokracja, oligarchia.	Uczeń: - wskazuje różnice między arystokracją a resztą społeczeństwa w starożytnej Grecji, - charakteryzuje sposób sprawowania władzy i organizację społeczną w starożytnej Grecji.	Uczeń: określa różnice pomiędzy systemami politycznymi starożytnej Grecji (oligarchia, demokracja, tyrania).	Uczeń: wyjaśnia istotę polis jako formy organizacji społeczeństwa.
9. Sparta	Uczeń: - wskazuje na mapie Spartę, - przedstawia historię początków Sparty, - posługuje się pojęciami: Sparta, Lacedemończycy, - charakteryzuje warunki naturalne Sparty.	Uczeń: - charakteryzuje ustrój Sparty, - posługuje się pojęciami: efor, periojkwie, heloci, geruzja.	Uczeń: potrafi opisać spartański model wychowywania dzieci.	Uczeń: - wyjaśnia wpływ liczebności Spartan na sposób ich życia i wychowania, - zna i potrafi omówić zasady wychowania w Sparcie.	Uczeń: - porównuje wartości obowiązujące w Sparcie ze współczesnym modelem wychowania dzieci, - wyjaśnia różnice pomiędzy poszczególnymi

					miastami- - państwami w Grecji.
10. Demokracja ateńska	Uczeń: • opisuje demokrację ateńską w czasach Peryklesa, • posługuje się pojęciami: ostracyzm, strateg.	Uczeń: • przedstawia i charakteryzuje system demokracji ateńskiej, • posługuje się pojęciem: Rada Pięciuset.	Uczeń: • opisuje reformy Solona i Klejstenesa z 508 r. p.n.e. i 507 r. p.n.e.	Uczeń: • wskazuje różnice w organizacji i systemach politycznych Aten i Sparty.	Uczeń: • wyjaśnia znaczenie demokracji ateńskiej dla rozwoju demokracji współczesnych państw, • wskazuje różnice między demokracją ateńską a współczesną.
Wojny grecko-perskie	Uczeń: • wskazuje na mapie państwa biorące udział w wojnach grecko-perskich oraz miejsca bitew, • przedstawia postaci Miltiadesa i Leonidas.	Uczeń: • wyjaśnia znaczenie Termopil jako symbolu, • przedstawia przyczyny, przebieg i skutki wojen grecko-perskich, • przedstawia postać Temistoklesa.	Uczeń: • omawia organizację państwa perskiego, • przedstawia postaci Dariusza i Kserksesa, • zna i wyjaśnia daty: 490 r. p.n.e., 480 r. p.n.e., 479 r. p.n.e.	Uczeń: • ocenia postawę Greków podczas wojen grecko-perskich, • zna i wyjaśnia daty: 431 r. p.n.e., 404 r. p.n.e.	Uczeń: • wyjaśnia wpływ wojen z Persją na dzieje starożytnej Grecji, • wyjaśnia wpływ walk Greków z Persami na inne ludy europejskie.

11. Kultura starożytnych Greków	Uczeń: - wymienia cechy charakterystyczne religii greckiej, - wyjaśnia rolę mitów w życiu Greków, - wymienia bogów greckich i ich atrybuty.	Uczeń: - rozumie znaczenie religii w życiu Greków, - zna i wyjaśnia rolę świątyni, - potrafi wyjaśnić poglądy sofistów i Sokratesa na temat człowieka.	Uczeń: - charakteryzuje system wierzeń jako czynnik integrujący starożytnych Greków, - przedstawia postaci poetów epickich: Homera i Hezjoda, i ich twórczość.	Uczeń: - wyjaśnia znaczenie religii politeistycznej w Grecji, - potrafi ocenić rolę kultury greckiej dla współczesnych.	Uczeń: ocenia rolę utworów Homera i Hezjoda jako źródeł historycznych.
---------------------------------	--	---	--	---	---

12. Dziedzictwo kultury greckiej – teatr i igrzyska	Uczeń: - wymienia konkurencje, które były rozgrywane podczas starożytnych olimpiad, - objaśnia rolę wychowania fizycznego w starożytnej Grecji, - zna datę: 776 r. p.n.e., i wyjaśnia ją.	Uczeń: - charakteryzuje rolę igrzysk olimpijskich oraz przebieg pierwszych olimpiad, - przedstawia najważniejszych twórców greckiego teatru.	Uczeń: - charakteryzuje igrzyska i teatr jako czynniki integrujące starożytnych Greków, - wskazuje elementy integrujące starożytnych Greków (język, system wierzeń, teatr, igrzyska olimpijskie), - rozpoznaje rodzaje utworów dramatycznych.	Uczeń: potrafi wyjaśnić związek pomiędzy teatrem a religią obywatelską.	Uczeń: - wyjaśnia różnice w roli teatru dla społeczeństwa greckiego i społeczeństw współczesnych, - porównuje idee igrzysk starożytnych i współczesnych.
---	--	--	--	--	--

13. Sztuka grecka	Uczeń: • potrafi opisać pod kątem architektonicznym Partenon, • przedstawia postać Fidiasza.	Uczeń: • opisuje rolę Akropolu w Atenach, • potrafi rozpoznać zabytki sztuki greckiej, • poprawnie posługuje się terminami i pojęciami: metopy, propyleje.	Uczeń: • rozpoznaje i nazywa porządki architektoniczne.	Uczeń: • potrafi wskazać różnice w rodzajach poszczególnych kolumn.	Uczeń: • wskazuje przykłady wykorzystania sztuki greckiej współcześnie, • wyjaśnia genezę rozkwitu Aten w V w. p.n.e.
Podboje Aleksandra Macedońskiego	Uczeń: • potrafi wskazać na mapie podbojów Aleksandra Macedońskiego miejscowości: Granik, Cheronea, Issos, Gaugamela, oraz zna daty rozegranych w tych miejscowościach bitew, • omawia główne ośrodki i osiągnięcia kultury hellenistycznej, • wyjaśnia znaczenie dat:	Uczeń: • omawia podbój Persji przez Aleksandra, • omawia skutki śmierci Aleksandra dla jego imperium.	Uczeń: • potrafi wskazać na mapie podboje Aleksandra Macedońskiego i wskazać etapy tych podbojów, • przedstawia politykę Aleksandra Wielkiego wobec podbitych ludów.	Uczeń: • wskazuje okoliczności powstania państw hellenistycznych, • ocenia postać Aleksandra Macedońskiego, • wyjaśnia znaczenie wielkich bitew (Cheronea, Issos, Granik, Gaugamela).	Uczeń: • analizuje przyczyny upadku starożytnej Grecji i sukcesu Macedonii.

	338 r. p.n.e., 334 r. p.n.e.				
14. Rzeczpospolita Rzymian	Uczeń: • posługuje się pojęciami i terminami: Forum Romanum, republika, Zgromadzenie Ludowe, plebejusz, proletariusz, • przedstawia postaci Romulusa i Remusa, • zna daty: 509 r. p.n.e., 753 r. p.n.e., • na podstawie mapy potrafi wskazać najważniejsze cechy charakterystyczne położenia i warunków naturalnych Italii.	Uczeń: • wskazuje przyczyny ustanowienia republiki w Rzymie, • wymienia istniejące w Rzymie urzędy: pretorzy, edylowie, kwestorzy.	Uczeń: • przedstawia legendarne początki Rzymu.	Uczeń: • umiejscawia w czasie i charakteryzuje system sprawowania władzy w Rzymie, • umiejscawia w czasie i charakteryzuje organizację społeczeństwa w Rzymie.	Uczeń: • potrafi ocenić wpływ warunków naturalnych na rozwój cywilizacji rzymskiej.

Temat lekcji	Wymagania na oceny				
	dopuszczającą	dostateczną	dobrą	bardzo dobrą	celującą
15. Rzym w okresie wielkich podbojów	Uczeń: • przedstawia geograficzne i ekonomiczne skutki podbojów, • opisuje podbój świata hellenistycznego • wyjaśnia datę: 146 r. p.n.e., • przedstawia postać Hannibala, • opisuje postawy Rzymian wobec niewolników i ludów podbitych.	Uczeń: • wyjaśnia przyczyny i skutki wojen punickich, • wyjaśnia i zna daty: 264-241 r. p.n.e., 202 r. p.n.e.	Uczeń: • przedstawia organizację armii rzymskiej.	Uczeń: • wyjaśnia przyczyny i skutki ekspansji Rzymu oraz sposób traktowania ludów podbitych i niewolników.	Uczeń: • wyjaśnia znaczenie armii dla sprawnego funkcjonowania państwa, • porównuje taktykę walki Rzymian, Greków i Persów, • ocenia postać Hannibala.
16. Skutki podbojów	Uczeń: • wie, czym było powstanie Spartakusa (73–71 r. p.n.e.), • posługuje się pojęciem: gladiator, • wyjaśnia pojęcie: pokój rzymski.	Uczeń: • omawia skutki dyktatury Juliusza Cezara, • posługuje się pojęciami i terminami: latyfundia, proletariat.	Uczeń: • wyjaśnia przyczyny upadku republiki rzymskiej, • omawia skutki wojen domowych w republice rzymskiej.	Uczeń: • umiejscawia na mapie bitwy z okresu wojen domowych, • ocenia przebieg powstania Spartakusa.	Uczeń: • analizuje ustrój republiki rzymskiej w I w. p.n.e., • ocenia postaci Brutusa i Juliusza Cezara.

17. Pierwsze wieki cesarstwa rzymskiego	Uczeń: • posługuje się pojęciami i terminami: cesarstwo i romanizacja, • przedstawia życie codzienne oraz formy rozrywki w starożytnym Rzymie.	Uczeń: • przedstawia postaci: Oktawian August, Marek Antoniusz, Brutus, • wyjaśnia znaczenie daty: 31 r. p.n.e., • opisuje nową formę ustroju – pryncypat, • opisuje podboje Oktawiana Augusta.	Uczeń: • wyjaśnia proces romanizacji prowincji.	Uczeń: • umiejscawia w czasie i charakteryzuje sprawowanie władzy oraz organizację społeczeństwa w cesarstwie rzymskim.	Uczeń: • uzasadnia stwierdzenie „komedia republiki” w stosunku do ustroju stworzonego przez Oktawiana Augusta, • ocenia politykę cesarstwa w okresie „pokoju rzymskiego”.
18. Kultura Starożytnego Rzymu	Uczeń: • wskazuje i opisuje rolę i znaczenie Forum Romanum w Rzymie.	Uczeń: • prezentuje przykłady wpływu kultury greckiej na kulturę rzymską, • charakteryzuje rozwój literatury rzymskiej, • opisuje rolę mecenasa w kulturze starożytnego Rzymu.	Uczeń: • potrafi wyjaśnić znaczenie powiedzenia „chleba i igrzysk”, • potrafi wymienić przykłady osiągnięć starożytnych Rzymian.	Uczeń: • potrafi rozróżnić elementy kultury greckiej przyjęte przez Rzymian oraz wskazać własne osiągnięcia Rzymian.	Uczeń: • porównuje życie codzienne w państwach starożytnych, • wyjaśnia znaczenie prawa rzymskiego dla współczesnego ustawodawstwa.

W starożytnym Rzymie	Uczeń: • wymienia zabytki architektury starożytnego Rzymu, • opisuje znaczenie term.	Uczeń: • opisuje wygląd starożytnego Rzymu, • wymienia rozrywki starożytnych Rzymian.	Uczeń: • potrafi wskazać najważniejszy łuk triumfalny w Rzymie.	Uczeń: • potrafi opisać rolę i znaczenie Koloseum.	Uczeń: • omawia znaczenie budowli starożytnego Rzymu we współczesnym świecie, • wyjaśnia znaczenie archeologii dla
----------------------	--	---	--	---	--

					rozwoju wiedzy historycznej.
19. Początki i rozprzestrzenianie się chrześcijaństwa	Uczeń: • omawia najważniejsze zasady wiary chrześcijańskiej, • wymienia powody i wskazuje przykłady prześladowań chrześcijan w państwie rzymskim, • wyjaśnia pojęcia i terminy: apostoł, synod, sobór, edykt.	Uczeń: • wskazuje przyczyny rozprzestrzeniania się chrześcijaństwa oraz opisuje etapy jego rozwoju, • opisuje sytuację polityczną w Palestynie po rozpadzie imperium Aleksandra Macedońskiego, • przedstawia postaci: Jezus, Konstantyn, Teodozjusz, • opisuje wydarzenia, które miały miejsce w 313 r. i 392 r.	Uczeń: • potrafi umiejscowić w czasie i przestrzeni historycznej narodziny i rozprzestrzenianie się chrześcijaństwa.	Uczeń: • wyjaśnia znaczenie edyktu z 313 r. dla rozwoju chrześcijaństwa w Rzymie, • opisuje organizację Kościoła na początku jego istnienia.	Uczeń: • ocenia rolę chrześcijaństwa w starożytności, • wyjaśnia przyczyny i konsekwencje sporów w Kościele.

20. Upadek cesarstwa zachodniorzymskiego w 476 roku	Uczeń: • potrafi wskazać wewnętrzne i zewnętrzne przyczyny upadku starożytnego państwa rzymskiego, • wymienia i opisuje najazdy barbarzyńców, • wyjaśnia znaczenie dat: 395 r., 476 r.	Uczeń: • opisuje podział cesarstwa na części zachodnią i wschodnią, • wyjaśnia znaczenie daty: 375 r.	Uczeń: • analizuje przyczyny podziału i upadku cesarstwa zachodniorzymskiego, • wymienia najsilniejsze państwa utworzone przez barbarzyńców w końcu V w. na terenach cesarstwa zachodniorzymskiego.	Uczeń: • omawia reformy Dioklecjana, Konstantyna i Teodozjusza, • wyjaśnia, dlaczego daty 395 r. i 476 r. są symboliczne.	Uczeń: • ocenia skutki najazdów barbarzyńców na Rzym, • ocenia przyczyny upadku cesarstwa zachodniorzymskiego.
---	---	---	---	---	--

ŚREDNIOWIECZE

21. Cesarstwo bizantyńskie	Uczeń: • wyjaśnia, jaką rolę pełnił Kościół w Bizancjum, • posługuje się pojęciami i terminami: patriarcha, ikona, Kodeks Justyniana.	Uczeń: • przedstawia genezę powstania cesarstwa bizantyńskiego, • posługuje się pojęciem: hipodrom.	Uczeń: • lokalizuje w czasie i przestrzeni historycznej cesarstwo bizantyńskie.	Uczeń: • charakteryzuje dorobek kultury Bizancjum i jego znaczenie dla kultury europejskiej.	Uczeń: • przedstawia różnice między Kościołami wschodnim a zachodnim, • ocenia postać Justyniana Wielkiego.
----------------------------	---	---	--	---	---

22. Arabowie i islam	Uczeń: • przedstawia najważniejsze osiągnięcia Arabów w dziedzinie nauki i techniki, • zna i posługuje się pojęciami: kalif, islam, Koran, meczet, • przedstawia postać Allaha.	Uczeń: • wskazuje na mapie zasięg i kierunki podbojów arabskich, • wyjaśnia podstawowe zasady islamu, • opisuje podstawowe symbole islamu, • wyjaśnia znaczenie dat: 622 r., 732 r.	Uczeń: • przedstawia działalność i nauki Mahometa, • przedstawia pojęcia: hidżra, dżihad.	Uczeń: • wyjaśnia znaczenie Arabów w przekazywaniu dorobku kulturowego między Wschodem a Zachodem.	Uczeń: • ocenia, jaki wpływ na politykę i kulturę społeczeństwa Arabów miała religia, • wskazuje na związki między islamem, judaizmem i chrześcijaństwem.
----------------------	--	---	---	---	---

Temat lekcji	Wymagania na oceny				
	dopuszczającą	dostateczną	dobrą	bardzo dobrą	celującą
23. Państwo Franków. Karol Wielki – cesarzem	Uczeń: • przedstawia zasługi Karola Wielkiego dla państwa Franków, • podaje datę koronacji Karola Wielkiego na cesarza, • posługuje się pojęciem: państwo Franków, • wyjaśnia znaczenie dat: 496 r., 843 r.	Uczeń: • przedstawia postaci Chłodwiga, Karola Młota, • wyjaśnia znaczenie daty: 732 r.	Uczeń: • umiejscawia w czasie i przestrzeni monarchię Karola Wielkiego, • wyjaśnia pojęcie: renesans karoliński.	Uczeń: • wyjaśnia przyczyny i skutki rozpadu monarchii karolińskiej.	Uczeń: • wyjaśnia rolę Karola Wielkiego w kształtowaniu podstaw nowożytnej Europy, • ocenia wpływ kultury i nauki na państwo.

24. Cesarstwo Ottonów	Uczeń: • przedstawia okres panowania Ottona I i Ottona III, • posługuje się pojęciami i terminami: cesarz, cesaropapizm, Święte Cesarstwo Rzymskie Narodu Niemieckiego, • wyjaśnia znaczenie dat: 962 r., 1000 r.	Uczeń: • charakteryzuje główne idee uniwersalnego cesarstwa Ottona III, • posługuje się pojęciem: uniwersalizm cesarski, • wyjaśnia znaczenie daty: 955 r.	Uczeń: • przedstawia okres panowania Henryka II, • omawia okoliczności podziału państwa Karola Wielkiego.	Uczeń: • omawia sytuację państwa Karolingów w IX i X w. na wschodzie.	Uczeń: • ocenia zasługi Ottona I i Ottona III dla średniowiecznej Europy.
25. Na początku drugiego tysiąclecia. Świat feudalny	Uczeń: • wyjaśnia i opisuje zasady pasowania na rycerza, • wyjaśnia pojęcia: wasal, senior, pańszczyzna, feudalizm.	Uczeń: • przedstawia przebieg hołdu lennego, • wyjaśnia mechanizmy powstania i funkcjonowania systemu feudalnego, • wyjaśnia zasadę podziału społeczeństwa w średniowieczu.	Uczeń: • wyjaśnia zależności wynikające dla społeczeństwa z funkcjonowania systemu lennego.	Uczeń: • wyjaśnia funkcję zamku w kulturze rycerskiej, • przedstawia zależności wynikające z zawiązania stosunku lennego.	Uczeń: • ocenia wpływ feudalizmu na politykę, gospodarkę i społeczeństwo średniowiecznej Europy.
26. Kościół na początku drugiego tysiąclecia	Uczeń: • posługuje się datami: 1054 r., 1077 r., • przedstawia postaci: Grzegorz VII, Henryk IV.	Uczeń: • wyjaśnia rolę zakonów cystersów i benedyktynów w średniowiecznym życiu religijnym,	Uczeń: • objaśnia kryzys papiestwa w X i pierwszej połowie XI w.	Uczeń: • opisuje relacje między władzami cesarską a papieską w X–XI w., • wyjaśnia przyczyny i skutki	Uczeń: • przedstawia przyczyny konfliktów w Kościele.

		• posługuje się pojęciem schizmy wschodniej, • posługuje się datą: 1122 r., • posługuje się pojęciami i terminami: <i>scriptorium</i>, opat, ekskomunika, symonia, • przedstawia postać Leona IX.		rozłamu w Kościele.	
--	--	--	--	---------------------	--

27. Budowle romańskie (XI–XIII w.)	Uczeń: • opisuje ilustracje i makiety sztuki romańskiej, przykłady budowli i dzieł (XI–XIII w.), • opisuje plan kościoła romańskiego.	Uczeń: • wymienia sklepienia krzyżowe i kolebkowe, • posługuje się pojęciami i terminami: absyda, transept, prezbiterium, nawa główna, nawa boczna.	Uczeń: • wymienia i opisuje charakterystyczne cechy sztuki romańskiej.	Uczeń: • potrafi odszukać i opisać zabytki sztuki romańskiej w swoim regionie.	Uczeń: • rozpoznaje elementy architektury romańskiej.
------------------------------------	---	---	---	---	--

Słowianie i pierwsze państwa słowiańskie	Uczeń: • wskazuje na mapie plemiona słowiańskie, • wymienia postaci Konstantyna i Metodego, • umie podzielić Słowian na odłamy oraz scharakteryzować ich zajęcia i religię, • przedstawia postaci Konstantyna i Metodego.	Uczeń: • wyjaśnia powody przyjmowania chrztu przez władców słowiańskich, • wyjaśnia znaczenie dat: 863 r., 885 r., 988 r.	Uczeń: • omawia kształtowanie się państw słowiańskich we wczesnym średniowieczu, • umiejscawia w czasie i przestrzeni pierwsze państwa słowiańskie.	Uczeń: • przedstawia życie Słowian, • omawia proces chrystianizacji Słowian.	Uczeń: • ocenia wkład Konstantyna i Metodego w rozwój języka i piśmiennictwa, • wskazuje różnice pomiędzy cyrylicą a głagolicą.
28. Panowanie Mieszka I	Uczeń: • podaje datę chrztu Polski, • wymienia postać Mieszka I jako budowniczego państwa polskiego, • wyjaśnia powody przyjęcia chrztu przez Mieszka I, • wymienia nazwy głównych plemion polskich i ziemie przez nie zamieszkane, • wyjaśnia pojęcia: plemię, chrystianizacja,	Uczeń: • przedstawia postaci Siemomysła, Jordana, Dobrawy, • wyjaśnia znaczenie dat: 965 r., 972 r., 997 r.	Uczeń: • przedstawia okoliczności, w jakich rozegrała się bitwa pod Cedynią, • wymienia korzyści płynące z przyjęcia chrześcijaństwa przez Mieszka I.	Uczeń: • przedstawia znaczenie dokumentu <i>Dagome iudek</i>, • wskazuje charakterystyczne cechy monarchii patrymonialnej.	Uczeń: • ocenia dokonania pierwszych Piastów dla rozwoju państwa polskiego.

	• wyjaśnia znaczenie daty: 966 r.				
29. Monarchia Bolesława Chrobrego	Uczeń: • wyjaśnia znaczenie dat: 1000 r., 1025 r., i przyporządkowuje im odpowiednie wydarzenia, • wymienia postaci Bolesława Chrobrego i Ottona III, • wymienia postanowienia zawarte w czasie zjazdu w Gnieźnie, • potrafi opisać misję św. Wojciecha., • posługuje się pojęciami: biskupstwo, arcybiskupstwo.	Uczeń: • wyjaśnia znaczenie koronacji Bolesława Chrobrego dla Polski, • przedstawia postać Gaudentego.	Uczeń: • sytuuje w czasie i przestrzeni historycznej państwo Bolesława Chrobrego, • wyjaśnia przyczyny i skutki wojen polsko-niemieckich (1002–1018).	Uczeń: • potrafi scharakteryzować Polskę na przełomie X i XI w. , • wyjaśnia stosunki państwa polskiego z Kościołem w XI w., • omawia stosunki Polski z Niemcami i innymi sąsiadami.	Uczeń: • ocenia politykę Bolesława Chrobrego.

Temat lekcji	Wymagania na oceny				
	dopuszczającą	dostateczną	dobrą	bardzo dobrą	celującą

30. Kryzys i odbudowa państwa pierwszych Piastów w XI wieku	Uczeń: • wyjaśnia przyczyny kryzysu państwa pierwszych Piastów, • omawia rządy Bolesława Śmiałego oraz księcia Władysława Hermana, • wymienia daty: 1038 r., 1076 r.	Uczeń: • przedstawia proces odbudowy państwowości za panowania Kazimierza Odnowiciela, • wymienia daty: 1031 r., 1050 r., 1079 r., • potrafi scharakteryzować sytuację wewnętrzną w Polsce w końcu XI w. i pierwszej połowie XII w.	Uczeń: • omawia kryzys społeczno-polityczny w latach trzydziestych XI w.	Uczeń: • przedstawia rządy Bolesława Śmiałego.	Uczeń: • ocenia politykę zagraniczną Bolesława Śmiałego.
Drzwi Gnieźnieńskie	Uczeń: • potrafi wskazać miejsce, w którym znajdują się Drzwi Gnieźnieńskie, • wymienia postać, której poświęcono to dzieło.	Uczeń: • określa materiał, z którego wykonano Drzwi Gnieźnieńskie, • określa czas powstania zabytku.	Uczeń: • rozpoznaje postaci znajdujące się w poszczególnych scenach Drzwi Gnieźnieńskich, • przedstawia inne przykłady zabytków nawiązujących do kultu św. Wojciecha.	Uczeń: • potrafi na podstawie ilustracji omówić najważniejsze wydarzenia z życia św. Wojciecha, • wyjaśnia znaczenie męczeńskiej śmierci Wojciecha dla rozwoju chrześcijaństwa w Polsce.	Uczeń: • potrafi wskazać inne przykłady drzwi z XII w. i omówić, co zostało na nich przedstawione, • wyjaśnia znaczenie poszczególnych kwater i przedstawień z bordiury Drzwi Gnieźnieńskich.

31. Czasy Bolesława Krzywoustego	Uczeń: - wymienia datę 1138 r. oraz przyporządkowuje jej odpowiednie wydarzenie, - posługuje się pojęciami i terminami: statut Krzywoustego, senior.	Uczeń: - posługuje się pojęciami: bulla, trybut, - wyjaśnia znaczenie dat: 1108 r., 1109 r., 1112 r., 1119 r., 1135 r., 1136 r.	Uczeń: omawia sukcesy Bolesława Krzywoustego w polityce zagranicznej.	Uczeń: - opisuje postanowienia statutu Bolesława Krzywoustego, - omawia znaczenie przyłączenia Pomorza do Polski.	Uczeń: ocenia politykę wewnętrzną Bolesława Krzywoustego i jej skutki dla przyszłości państwa polskiego.
32. W Polsce pierwszych Piastów (X–XII w.)	Uczeń: - opisuje powinności ludności państwa na rzecz księcia, - posługuje się pojęciami: kasztelan, podgrodzie, targ, daniny.	Uczeń: - przedstawia przykłady sztuki romańskiej w Polsce, - posługuje się pojęciami: siedlisko, opole, palatyn, wiec, świadczenia.	Uczeń: - wyjaśnia zasady monarchii patrymonialnej na przykładzie państwa pierwszych Piastów, - przedstawia warstwy społeczne w Polsce pierwszych Piastów.	Uczeń: - przedstawia rolę i znaczenie osad służebnych, - przedstawia zmiany w organizacji Kościoła w okresie panowania pierwszych Piastów.	Uczeń: ocenia wpływ obciążeń ludności na jej pozycję w społeczeństwie średniowiecznym.

33. Czasy świetności (koniec XI–XIII w.) – krucjaty, uniwersalizmy, stany	Uczeń: - wymienia przyczyny wypraw krzyżowych, - wymienia w porządku chronologicznym najważniejsze wydarzenia związane z wyprawami krzyżowymi, - wyjaśnia, na czym polegały uniwersalizmy cesarski i papieski, - definiuje pojęcie uniwersalizmu, - wymienia ruchy religijne i zakony rycerskie powstałe w XII i XIII w.	Uczeń: - wymienia w porządku chronologicznym najważniejsze wydarzenia związane z wyprawami krzyżowymi, - definiuje pojęcie uniwersalizmu, - przedstawia postacie: św. Dominik, św. Franciszek z Asyżu.	Uczeń: wyjaśnia, na czym polegały uniwersalizmy papieski i cesarski.	Uczeń: - omawia sytuację Kościoła w pierwszej połowie XII w., - wyjaśnia kulturotwórczą rolę Kościoła, - przedstawia rolę Innocentego III w budowie potęgi politycznej Kościoła.	Uczeń: - omawia skutki wypraw krzyżowych, - ocenia znaczenie wypraw krzyżowych dla rozwoju chrześcijaństwa.
34. Czasy świetności – średniowieczne miasta	Uczeń: - wymienia główne ośrodki miejskie średniowiecznej Europy, - wymienia grupy społeczne mieszkające w mieście, - posługuje się pojęciami: krucjata, rekonkwista, ratusz,	Uczeń: - posługuje się pojęciami: synod, bank, cech, czeladnik, - wiąże powstanie bankowości z rozwojem gospodarczym miasta.	Uczeń: - wymienia strukturę i uprawnienia samorządu miejskiego, - omawia zabudowę miejską.	Uczeń: - wyjaśnia funkcję cechów w mieście, - wyjaśnia, czym były republiki miejskie, i potrafi wymienić największe z nich.	Uczeń: - omawia rolę pieniądza w średniowiecznym społeczeństwie, - wyjaśnia znaczenie Hanzy dla rozwoju i handlu miast w niej zrzeszonych.

	sukiennice, burmistrz, pospólstwo, plebs, Hanza.				
35. Czasy świećności (XII– XIII w.) – uniwersytety, nauka, literatura	Uczeń: • wyjaśnia pojęcie: uniwersytet, • wymienia język, którym posługiwano się w kulturze i nauce średniowiecznej.	Uczeń: • wymienia miasta, w których powstały najstarsze uniwersytety, • wymienia nazwiska największych uczonych XIII w.: Alberta Wielkiego, Tomasza z Akwinu, Rogera Bacona.	Uczeń: • określa przyczynę powstania uniwersytetów, • przedstawia rozwój nauki i literatury w XIII w.	Uczeń: • przedstawia największych uczonych i ich osiągnięcia w różnych dziedzinach życia.	Uczeń: • potrafi podać przykłady gatunków średniowiecznej literatury, • potrafi wyjaśnić znaczenie filozofii dla rozwoju nauki.
36. Budowle gotyckie (XII– XV w.)	Uczeń: • stosuje nazwę „gotyk” i wyjaśnia jej pochodzenie, • posługując się ilustracjami, wskazuje różnice w architekturze kościoła romańskiego i gotyckiego.	Uczeń: • wskazuje różnice między stylem romańskim a gotyckim, • stosuje pojęcia: witraż, sklepienie krzyżowo-żebrowe.	Uczeń: • podaje przykłady najbardziej znanych katedr gotyckich w Europie.	Uczeń: • podaje przykłady zabytków sztuki gotyckiej w swoim regionie.	Uczeń: • rozpoznaje elementy architektury gotyckiej.

Temat lekcji	Wymagania na oceny				
	dopuszczającą	dostateczną	dobrą	bardzo dobrą	celującą
Zmierzch Europy Średniowiecznej	Uczeń: • posługuje się pojęciami: epidemia, zaraza, • omawia przyczyny rozprzestrzeniania się dżumy w Europie.	Uczeń: • wyjaśnia przyczyny kryzysu w XIV i XV w., • przedstawia postać Jana Husa, • wyjaśnia znaczenie dat: 1337–1453 r., 1377 r., 1348–1349 r., 1415 r., 1418 r.	Uczeń: • przedstawia pojęcia: husytyzm, schizma, • zna przyczyny wojny stuletniej, • wyjaśnia, kim była Joanna d'Arc.	Uczeń: • omawia przejawy kryzysu Kościoła zachodniego.	Uczeń: • ocenia wpływ epidemii na sytuację społeczno-polityczną Europy, • wyjaśnia znaczenie schizmy zachodniej dla Europy.
37. Początki rozbicia dzielnicowego w Polsce	Uczeń: • sytuuje w czasie i przestrzeni Polskę w okresie rozbicia dzielnicowego, • wymienia i wskazuje na mapie dzielnice Polski, • stosuje pojęcia: statut, senior, • wymienia imię władcy – twórcy statutu wprowadzającego zasadę senioratu.	Uczeń: • wymienia zasadę senioratu oraz definiuje pojęcia: pryncypat, prynceps, • wymienia ważniejsze postaci omawianego okresu: Bolesława Kędzierzawego, Henryka Sandomierskiego, Mieszka Starego, Leszka Białego.	Uczeń: • opisuje zmiany społeczno-gospodarcze w okresie rozbicia dzielnicowego.	Uczeń: • określa przyczyny i skutki wybranych wydarzeń politycznych (np. wprowadzenie zasady senioratu, dążenie książąt polskich do zjednoczenia).	Uczeń: • ocenia zasadę senioratu w kontekście polityki wewnętrznej państwa.

38. Polska w pierwszej połowie XII wieku. Sprowadzenie Krzyżaków	Uczeń: - wymienia postać Konrada Mazowieckiego, - sytytuje w czasie najważniejsze wydarzenia związane z relacjami polsko-krzyżackimi, - wyjaśnia znaczenie dat: 1226 r., 1241 r.	Uczeń: - wyjaśnia przyczyny sprowadzenia Krzyżaków do Polski, - przedstawia sytuację na Pomorzu Wschodnim, - wyjaśnia próby chrystianizacji Prusów.	Uczeń: - charakteryzuje Polskę w czasach Henryków śląskich w pierwszej połowie XIII w., - wyjaśnia przyczyny najazdu Mongołów i wymienia postać Czyngis-chana.	Uczeń: - opisuje znaczenie bitwy pod Legnicą, - ocenia działalność Henryka Brodatego i Henryka Pobożnego.	Uczeń: wyjaśnia europejski charakter bitwy pod Legnicą.
39. Wieś i miasto w okresie rozbicia dzielnicowego	Uczeń: - wyjaśnia i stosuje pojęcia: lokacja, wójt, patrycjat, plebs, trójpolówka, prawo niemieckie, - omawia znaczenie powstawania miast dla rozwoju gospodarczego Polski.	Uczeń: - wyjaśnia i stosuje pojęcie: immunitet, - omawia rolę grup ludności powstałych w miastach: patrycjat, pospólstwo, plebs, - przedstawia rozwój gospodarki w Polsce w XIII w.	Uczeń: - wyjaśnia zasadę zakładania wsi na prawie niemieckim, - określa rolę księcia w rozwoju osadnictwa.	Uczeń: - omawia proces kształtowania się stanów społecznych, - wyjaśnia rolę immunitetów w zmniejszaniu dochodów książąt.	Uczeń: potrafi wskazać charakterystyczne cechy lokacji miast na prawie magdeburskim.
40. Ku zjednoczeniu ziem polskich	Uczeń: wymienia zagrożenia zewnętrzne dla Polski w drugiej połowie XIII w.,	Uczeń: opisuje proces kanonizacji biskupa Stanisława.	Uczeń: wyjaśnia pojęcie: Nowa Marchia.	Uczeń: charakteryzuje czynniki mające wpływ na procesy zjednoczeniowe Polski,	Uczeń: ocenia znaczenie kanonizacji biskupa Stanisława i koronacji królewskich dla

	• wyjaśnia znaczenie dat: 1295 r., 1300 r., 1305 r.			• omawia okoliczności koronacji królewskich.	procesu jednoczenia państwa polskiego.
--	---	--	--	--	--

41. Polska zjednoczona. Czasy Władysława Łokietka i Kazimierza Wielkiego	Uczeń: • wymienia ziemie, które zjednoczył Władysław Łokietek, • zna daty: 1320 r., 1331 r., 1343 r.	Uczeń: • wymienia postaci Władysława Łokietka, Kazimierza Wielkiego, biskupa Muskaty, • wyjaśnia znaczenie dat: 1308 r., 1312 r., 1332 r.	Uczeń: • przedstawia sytuację wewnętrzną Polski za czasów Władysława Łokietka, • omawia stosunki polsko-krzyżackie.	Uczeń: • porządkuje i sytuuje w czasie najważniejsze wydarzenia związane z relacjami polsko-krzyżackimi, • opisuje początki rządów Kazimierza Wielkiego.	Uczeń: • wyjaśnia i ocenia trafność nazwy „Korona Królestwa Polskiego” dla ziem polskich za czasów panowania Kazimierza Wielkiego.
42. Rządy Kazimierza Wielkiego. Unia z Węgrami	Uczeń: • stosuje pojęcie: unia personalna, • wymienia datę powstania uniwersytetu w Krakowie, • przedstawia rozwój gospodarczy za panowania Kazimierza Wielkiego.	Uczeń: • charakteryzuje i objaśnia rządy Andegawenów, • wymienia daty: 1370 r., 1374 r., i opisuje wydarzenia z nimi związane, • objaśnia wpływ wzrostu liczby lokacji na sytuację gospodarczą Polski.	Uczeń: • zna i opisuje rolę przywileju wydanego w Koszycach w 1374 r.	Uczeń: • ocenia dokonania Kazimierza Wielkiego w dziedzinie polityki wewnętrznej oraz w polityce zagranicznej.	Uczeń: • ocenia znaczenie unii z Węgrami dla losów państwa polskiego po śmierci Kazimierza Wielkiego.

Zamki obronne Kazimierza Wielkiego	Uczeń: • potrafi wymienić nazwy kilku zamków i miast wybudowanych w czasach Kazimierza Wielkiego i wskazać je na mapie, • wymienia podstawowe elementy zamku.	Uczeń: • wyjaśnia rolę wzrostu liczby lokacji zamków i miast dla rozwoju Polski, • na podstawie ilustracji wymienia elementy obronne zamku.	Uczeń: • wskazuje miejsca budowy zamków i wyjaśnia ich znaczenie dla funkcjonalności budowli.	Uczeń: • ocenia dokonania Kazimierza Wielkiego w dziedzinie obronności kraju.	Uczeń: • wskazuje wśród zamków Szlaku Orlich Gniazd zamki zbudowane w czasach Kazimierza Wielkiego.
---	---	---	--	--	--